

Studijní texty

Název předmětu: Řízení bezpečnosti

Téma: Vzdělávání a příprava obyvatelstva v oblasti bezpečnosti a obrany státu

Zpracoval: Ing. Miroslav Jurenka, Ph.D.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

PROJEKT JE SPOLUFINANCOVÁN EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDEM A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY.

Obsah

Úvod

1. PRÁVNÍ RÁMEC PRO PŘÍPRAVU OBYVATEL K OBRANĚ STÁTU
2. HLAVNÍ ASPEKTY KONCEPCE PŘÍPRAVY OBYVATEL
3. CÍLE A POSTUP IMPLEMENTACE KONCEPCE

Závěr

Úvod

Příprava občanů k obraně státu je jedním z nástrojů obranné politiky a je nedílnou součástí plánování obrany státu. Úroveň připravenosti občanů k obraně státu významným způsobem ovlivňuje funkčnost systému obrany České republiky. Avšak problematice samotné obrany státu není věnována patřičná pozornost a způsob provádění přípravy občanů v této oblasti je značně nesystémový a rozmělněný do mnoha nekontrolovatelných aktivit a forem.

Gestorem za tuto oblast je v souladu s § 6 a § 52 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky Ministerstvo obrany, které současně zpracovává „Koncepci přípravy občanů k obraně státu“. V rámci přípravy dokumentu

1. PRÁVNÍ RÁMEC PRO PŘÍPRAVU OBYVATEL K OBRANĚ STÁTU

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, který nabyl účinnosti dnem 1. prosince 1999, upravuje základní právní vztahy při zajišťování obrany státu. Stanovuje základní povinnosti jednotlivým subjektům při zajišťování obrany ČR před vnějším napadením a odpovědnost za porušování těchto povinností. Vládě jako vrcholnému orgánu výkonné moci stanovuje odpovědnost za zajišťování obrany státu.

Dále zákon předpokládá zpracování a schválení „Koncepce přípravy občanů k obraně státu“ vládou (§ 5).

- Vláda k zajišťování obrany státu v míru:

- a) vyhodnocuje rizika ohrožení státu, která mohou být příčinou ozbrojeného konfliktu a činí nezbytná opatření ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik,
- b) schvaluje strategickou koncepci obrany státu,
- c) řídí plánování obrany státu, stanoví obsahovou náplň jednotlivých plánů obrany státu a časové etapy pro jejich zpracování,
- d) rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování,
- e) rozhoduje o základních směrech výstavby, přípravy a použití ozbrojených sil a o zajištění obrany státu,
- f) schvaluje koncepci mobilizace ozbrojených sil,
- g) rozhoduje o prověření opatření pro zabezpečení obrany státu podle § 41 odst. 2,
- h) schvaluje koncepci přípravy občanů k obraně státu,**
- i) stanoví k provedení svých rozhodnutí při zajišťování obrany státu úkoly ministrům, vedoucím jiných správních úřadů a obcím při výkonu jejich přenesené působnosti,
- j) rozhoduje o dalších nepředvídatelných úkolech nezbytných k zajišťování obrany státu.

2. HLAVNÍ ASPEKTY KONCEPCE PŘÍPRAVY OBYVATEL

Odpovědnost za přípravu obyvatel k obraně nese Ministerstvo obrany ČR. Ministerstvu obrany zákon ukládá zpracovávat základní koncepční materiály, které souvisejí se zajišťováním obrany státu a koordinovat plánovací aktivity mezi kompetentními správními úřady a orgány samosprávy, které souvisejí s obranou státu. Ministerstvu obrany současně přísluší i prověřovat opatření pro zabezpečení obrany státu v rozsahu, které stanovila vláda.

Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky
problematika přípravy občanů k obraně státu a odpovědnost za její realizaci
je povinností vlády (§ 5, § 6, § 7, § 8, § 52).

- **Příprava občanů je dobrovolná**, pokud není zákonem stanoveno jinak.
- Příprava občanů zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní ochraně, zájmovou činnost s technickým a sportovním zaměřením, přípravu k sebeochraně a další činnosti spojené s branností a se zabezpečením

přípravy k obraně státu.

- **Příprava občanů k obraně má charakter vzdělávání** a provádí se v rámci základního a středního vzdělávání i v rámci jiné uznané vzdělávací činnosti. Občany k obraně státu připravují zejména školy, školská zařízení a další vzdělávací zařízení.
- **Za přípravu občanů k obraně odpovídají** ministerstva, jiné správní úřady a obce. Ministerstvo spolupracuje s MŠMT na zabezpečení odborné složky obsahu vzdělávání ve vydávaných učebních dokumentech v oblasti přípravy občanů.

Vláda schvaluje Koncepti přípravy občanů k obraně státu.

Zjištěný stav ve společnosti (do roku 2012)

Výuka ve školách:

- Problematika obrany státu a objasňování jejího významu pro společnost není do osnov většiny škol začleněna a na odpovídající úrovni prováděna.
- Výuka se v základních a středních školách realizuje jako „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ v gesci MV.

To má za následek →

- ✓ Pokles občanského vědomí o nutnosti obrany státu a neochota se na ní podílet.
- ✓ Nezájem, lhostejnost, podceňování problematiky obecně.
- ✓ Pokles připravenosti občanů na řešení krizových situací, člověk se stává plně závislý na profesionálních bezpečnostních složkách.
- ✓ Pokles občanského vědomí **o nutnosti obrany státu a neochota se na ní podílet.**
- ✓ Nezájem, lhostejnost, podceňování problematiky obecně.
- ✓ Pokles připravenosti občanů na řešení krizových situací, člověk se stává plně závislý na profesionálních bezpečnostních složkách.

Obsahové zaměření a cíl Koncepce:

- Koncepce na základě závěrů provedené analýzy současného stavu:
 - rozvíjí zásady stanovené Bílou knihou o obraně, Bezpečnostní strategii ČR a Obrannou strategií ČR
 - popisuje priority a směry dalšího vývoje při zajišťování přípravy občanů k obraně státu
 - Koncepce obsahuje výčet opatření k implementaci koncepčních záměrů a stanovuje odpovědnost a časový rámec plnění jednotlivých opatření

CÍL:

- Zlepšit připravenost občanů a upevnit jejich občanské vědomí k zajišťování bezpečnosti a obrany státu.
- Vymezit místo a úlohu Ministerstva obrany v systému vzdělávání.
- Zdokonalit spolupráci MO s MŠMT a MV-GŘ HZS ČR v oblasti přípravy obyvatelstva.
- Zaměřit se na vzdělávání mládeže ve školách, začlenění problematiky do osnov škol a pedagogických fakult
- K tomu mít odborně připravené učitele, lektory, odborníky z oblasti bezpečnosti.

3. CÍLE A POSTUP IMPLEMENTACE KONCEPCE

Hlavním úkolem implementace Koncepce je posílit roli MO i ostatních zainteresovaných rezortů při zvyšování připravenosti občanů k obraně v případě krizové situace vojenského charakteru a vytvořit podmínky pro jejich aktivní zapojení a připravenost k obraně státu.

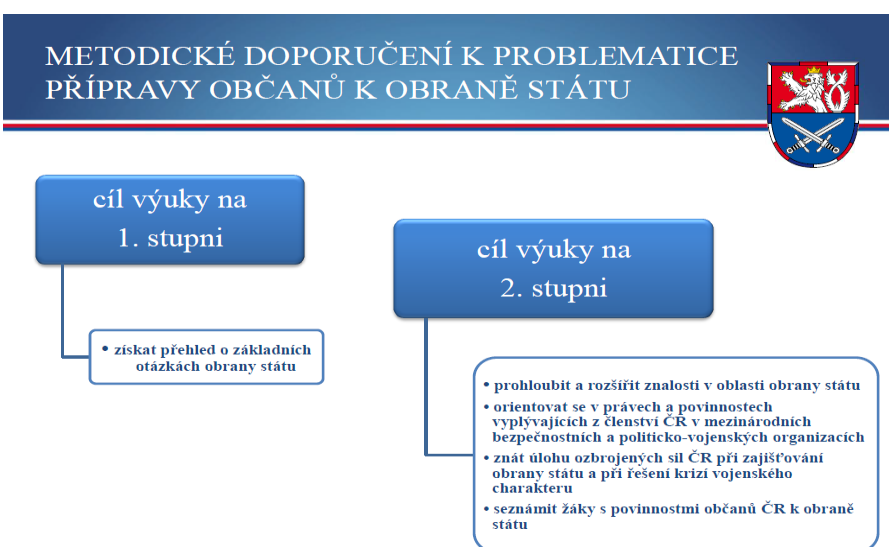
Mezi hlavní cíle úspěšné a efektivní implementace Koncepce patří:

- a. iniciace vzniku subjektů podílejících se na plánování a koordinaci činností směřujících k rozvoji přípravy občanů k obraně státu a zabezpečení jejich činnosti a vymezení východisek pro rozvoj přípravy občanů k obraně státu,
- b. zpracování návrhu úprav strategických dokumentů pro oblast vzdělávání a návrhu úprav stávajících rámcových vzdělávacích programů,

- c. příprava návrhu nutných úprav obecně závazných právních norem (z oblasti školské legislativy i dalších relevantních souvisejících oblastí) v závislosti na navržených opatřeních směřujících k rozvoji přípravy občanů k obraně státu,
 - d. vypracování a předložení ke schválení návrhů opatření směřujících k podpoře rozvoje přípravy občanů k obraně státu v oblasti základního a sekundárního vzdělávání,
 - e. vypracování a předložení ke schválení návrhů opatření směřujících k podpoře rozvoje přípravy občanů k obraně státu v oblasti na úrovni terciárního vzdělávání (stanovení národního kvalifikačního rámce vzdělávání¹ v oblasti přípravy k obraně státu),
 - f. standardizace procesu pregraduální přípravy pedagogů a vypracování návrhů směřujících k celkovému posilování kompetencí pedagogů pro realizaci přípravy občanů k obraně státu,
 - g. vypracování a předložení ke schválení návrhů opatření směřujících k zajištění, zefektivnění a zkvalitnění poradenských služeb ve vztahu k jejich uživatelům,
 - h. příprava podmínek pro efektivní koordinaci aktivit směřujících k podpoře rozvoje přípravy občanů k obraně státu na lokální a regionální úrovni,
 - i. příprava dotačních programů a realizace výzkumných aktivit v oblasti přípravy občanů k obraně státu,
 - j. vytvoření podmínek pro standardizaci, evaluaci a další zkvalitňování přípravy občanů k obraně státu (akreditování vzdělávacích institucí a vzdělávacích programů),
 - k. zajištění efektivního informování odborné i široké veřejnosti o procesech a aktivitách směřujících k podpoře rozvoje přípravy občanů k obraně státu,
- **Problematika přípravy občanů k obraně státu je od 1. 9. 2013 zahrnuta do Rámcového vzdělávacího programu a do školních vzdělávacích programů základních škol.**
 - Obsah přípravy občanů k obraně státu je začleněn do vzdělávacích oblastí „Člověk a jeho svět“ a „Člověk a společnost“.
 - Následně bude zahrnuta i do středních škol.

¹ Kvalifikační rámec popisuje očekávané znalosti, dovednosti a způsobilosti absolventů institucí terciárního vzdělávání jednotlivých typů studijních programů.

Je vytvořen internetový portál

Závěr

Příprava občanů k obraně státu musí být prováděna tak, aby rozvíjela občanské a právní vědomí žáků a studentů, posilovala jejich smysl pro osobní i občanskou odpovědnost, motivovala je k aktivní a kvalitní účasti na životě demokratické společnosti v souvislosti s plněním úkolů obrany státu.

Koncepce je součástí struktury strategických koncepčních dokumentů pro oblast bezpečnosti a obrany státu, jež společně vytvářejí podmínky pro realizaci plánovaných opatření k zajištění obrany státu. Současně se podílejí na zvyšování úrovně připravenosti celé populace ČR na řešení celého spektra možných krizových situací bez ohledu na jejich charakter.

Implementace Koncepce přípravy občanů k obraně je dlouhodobým avšak důležitým celospolečenským úkolem, jenž by měl realizován za aktivní účasti obyvatelstva, cílevědomě, systémově a komplexně. Její uvedení do praxe je založeno na promítnutí popsanych opatření do právního řádu a plánovacích dokumentů jednotlivých resortů.

Úkoly pro samostatnou práci:

1. Prostudovat:

- Zákon o zajišťování obrany ČR - *zákon č. 222 / 1999 Sb.*,
- Koncepce přípravy občanů k obraně státu, Praha: Ministerstvo obrany ČR,